ב"ה

שיר שואה , נכתב על ידי שרידת שואה ובו עדות חיה לנצחיות העם ולמימוש הבטחת הבורא לעם ישראל :
"ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם , לא מאסתים ולא געלתים לכלותם..." [ויקרא פרק כ"ו פסוק מד]
יחידת לימוד של שני שיעורים.

בר מצוות הבן \ח. ברונשטיין

המשוררת חוה ברונשטיין נולדה בשנת 1927 בצ'כוסלובקיה בעיירה ליד פרשבורג, חווה אם לארבעה ילדים גרה בירושלים לאחר עלייתה ארצה – שרדה ממאורעות השואה.
אביה הי"ד היה סוחר ,ירא שמיים שמידי ערב לאחר שהיה סוגר את החנות ,פנה ללימוד התורה והיה גם מוסר שיעור לבני הקהילה.
במסירות נפש ממש כאשר רעב וייסורים היו מנת חלקו בגטו ובמחנות, הוא קיים תורה ומצוות ובשארית כוחותיו ובשארית כספו קנה תפילין במחנה בכסף רב.
חווה ברונשטיין שהתה עם אמה אחיה ואחותה באושוויץ , בעת הסלקציה אחיה בן ה- 9 נשלח לצד שמאל –למוות.
האם סרבה בכל תוקף להיפרד ממנו ועל אף שנשלחה לימין למחנה עבודה [היתה צעירה בת 39] בחרה לצעוד עם בנה לכבשנים.
האם והאח הקטן עלו בלהבות וחווה ואחותה ניצלו ולאחר המלחמה עלו ארצה.
לימים כתבה באתו קונספט , שירים נוספים -בר מצוות הנכד, ואחר כך בר מצוות הנין .
עדות חיה להישרדות ולתקומה של העם היהודי.

<u>הרקע לכתיבת השיר [על פי עדותה של הגב' ברונשטיין]</u>
" כשבני הגדול הגיע למצוות ערכנו לו מסיבת בר מצווה כמו לכל הילדים, כל כך התרגשתי, לקחתי נייר ועט שהיה בתיקי ונכנסתי לחדרון בצד וכתבתי את השיר במקום. הכאב היה גדול כי זה היה אירוע גדול בשבילי, הוא לא היה הבן הגדול אלא השני, ועדיין לא חיתנתי, זו הייתה חגיגה אחרי השואה , באו אורחים רבים כי הייתי מנהלת בית ספר ובעלי היה מנהל בנק.
אבל לא יכולתי ממש להתייחס לכל האורחים הנכבדים שהגיעו...
רק חשבתי... שכעת בהם ההורים שלי וגם אחי הקטן בא והם מקשיבים לדרשה ואומרים דברי תורה , בעיני רוחי ראיתי כי הם באים.
רעדתי.... בכיתי... לא רציתי שהאורחים יראו אותי.
ובכל זאת התחושה הטובה הזו ששרדנו והמשכנו וקיומנו הוא נצחי והיינו שם אני וילדי ואחותי וילדיה... ובעלי ואחיו ובני משפחתו מילאה את לבינו."

הקרנת המיצגת

הדגשים של משפטי נחמה – עדות לתקומת העם ששורד חרף כל הקשיים

אורחי הכבוד– שוכני הרקיע
יש המשך לשושלת
יש תקוה לאחריתנו
לא הוקרבנו לשווא
נפשך צרורה בצרור החיים

חמש מבין התלמידות מוזמנות להסביר המשפטים המובאים, כל בת משפט ,
בהסבר –עליהן להתחבר אל השיר ולצאת ממנו למאורעות החיים .

מוטיב האור ומוטיב החושך כביטוי לתחושה של המשוררת
כתבי מה תרומתו של מוטיב האור לרעיון המרכזי

"כבר הודלקו האורות החושך לא פג" ----------

"החושך גובר למרות האורות דולקים" ----------

מתוך האפלה הנה הם קרבים----------

***מבנה השיר**

בית פותח–שתי שורות
גוף השיר– שמונה בתים מרובעים
סיום – סגירת מעגל חזרה על הבית הפותח
סגירה נוספת– יתגדל ויתקדש שמיה רבא.
מתווה חריזה –צמוד , כל שורה חורזת לשורה שאחריה
חזרתיות : מזל טוב, אולם , אור , חושך,אורחים, אבא , אמא , חיים.

***חסבר השיר**

עימות בין בר המצוה המציאותית– הכוללת אולם, כיבוד, אורחים, איחולים
לבין בר המצוה הפנימית – רגש עז המחבר אל העבר,תיאור ערכי הנצח הממשיכים הלאה
תרגיל כתיבה של שתי קבוצות– שיתוף נציגה מכל קבוצה .
על פי התוצאות העשרת החסבר על פי בתי השיר.

***ערכים מרכזיים**
דרשה, דברי תורה – החלק החשוב ביותר עבור בר המצווה.
צוואת האם– שמירת מצוות
קידוש שם שמיים ברבים [הנחת תפילין בתנאי תופת].
צדיקים קטנים– תינוקות של בית רבן
יתגדל ויתקדש שמיה רבא
מוטיבים
לייט מוטיב– מוטיב החיים [זרוע על פני השיר]
מוטיב האור, מוטיב החושך
קדושה
תקוה ונחמה

***מאפיינים עורניים**

אוקסימרון– אור דלוק חושך לא פג
אנפורה– באים, באים
חזרה– מזל טוב , מזל טוב, עוד ועוד
מטפורה– גומעים בצמא דברי תורה,
שיבוץ– קרמו עור וגידים –יחזקאל , נפש ערורה בערור החיים [שמואל א׳] יתגדל ויתקדש שמיה רבא [קדיש]
הרמז– מחכים בתוך [בראשית ברית בין הבתרים] , יש תקווה לאחריתנו [ירמיהו]
שאלה רטורית– איך זה שם בגן? איזה מקום הועידו לאחי הקטן? המנחמים אותם?

סיכום ומסקנות

הנצח היהודי הוא סוד התקומה, ההיסטוריה של בני עמינו עקובה מדם, למודת סבל ויסורים אך באופק ״אש תמיד״ יוקדת , המכנסת אל חיקה את התקווה לגאולה האמיתית והשלימה.